

Recenzja
rozprawy doktorskiej mgr. Mariusza Szatkowskiego

1.Podstawa prawna recenzji

W wykonaniu uchwały Rady Dyscypliny Nauki Prawne Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 22 stycznia 2024 r. , przekazanej pismem Przewodniczącego Rady Dyscypliny Nauki Prawne – dr. hab. Piotra Uziębło , prof. UG, z dnia 29 stycznia 2024 r. i powołującej mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim poniżej przedstawiam recenzję rozprawy doktorskiej mgr. Mariusza Szatkowskiego a zatytułowanej „Prawotwórstwo organizacji sportowych” i przygotowanej pod kierunkiem promotora prof. dr. hab. Tomasza Bąkowskiego i promotorki pomocniczej – dr Katarzyny Szlachetko .

Zgodnie z postanowieniami art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 742 z późn.zm.)

1. Rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej.
2. Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne.
3. Rozprawę doktorską może stanowić praca pisemna, w tym monografia naukowa, zbiór opublikowanych i powiązanych tematycznie artykułów naukowych, praca projektowa, konstrukcyjna, technologiczna, wdrożeniowa lub artystyczna, a także samodzielna i wyodrębniona część pracy zbiorowej.
4. Do rozprawy doktorskiej dołącza się streszczenie w języku angielskim, a do rozprawy doktorskiej przygotowanej w języku obcym również streszczenie w języku polskim. W przypadku gdy rozprawa doktorska nie jest pracą pisemną, dołącza się opis w językach polskim i angielskim.

Z uwagi na powyższe na niniejszą recenzję składają się oceny odnoszące się do tematu i tytułu pracy, przyjętych w niej hipotez badawczych i metod ich weryfikacji, struktury i treści rozprawy, strony formalnej i redakcyjnej , wykorzystanych źródeł oraz ocena końcowa, w której Doktorant prezentuje własne stanowisko w omawianych kwestiach.

2.Temat i tytuł rozprawy

Truizmem jest twierdzenie, że sport to nie tylko forma indywidualnej aktywności fizycznej człowieka, ale z uwagi na występujące w jego ramach przejawy rywalizacji stanowi również a może nawet przede wszystkim zjawisko społeczne o globalnym a jednocześnie wysoce zróżnicowanym charakterze z aspektami prawnymi, ekonomicznymi i politycznymi włącznie a którego uczestnikami są międzynarodowe i krajowe organizacje sportowe jak również państwa.

Nie sposób przy tym nie wspomnieć o występowaniu w sporcie również zjawisk patologicznych a nawet przestępnych, wśród których na czoło wysuwają kwestie dopingu i korupcji sportowej.

Nic więc dziwnego, że doktryna prawa przejawiała i nadal przejawia stosunkowo znaczące zainteresowanie problematyką szeroko rozumianego sportu, ale i kultury fizycznej. Dowodem w tej mierze może być wymieniana przez Bibliografię Prawniczą Polskiej Akademii Nauk, w istocie niepełna liczba ponad 650 publikacji dotyczących sportu i 200 opracowań o prawie sportowym, wśród których są zarówno obszerne pod względem objętościowym pozycje monograficzne – zob. np. M. Leciak (red.): Prawo sportowe, CH Beck 2018 czy wcześniejsza F. Fundowicza: Prawo sportowe, Warszawa 2013, komentarze do kolejnych ustaw – zob. np. M. Badura, H. Basiński, G. Kałużny, M. Wojcieszak: Ustawa o sporcie, Warszawa 2011, E.J. Krześniak: Ustawa o sporcie. Komentarz, Warszawa 2020 czy autorstwa W. Cajsela Ustawa o sporcie kwalifikowanym. Komentarz, Warszawa 2006 i Ustawa o sporcie Komentarz, Warszawa 2011, nie mówiąc już o pracach przyczynkarskich

Zarysowana sytuacja skłania zatem do sformułowania zasadnego z tego względu zadania pytania o celowość podejmowania wspomnianej tematyki przez Autora i w konsekwencji również o oryginalność recenzowanej publikacji, jednak odpowiedź w tej mierze powinna uwzględniać dwie zasadnicze kwestie:

- fakt, że ustawa o sporcie od chwili jej uchwalenia była 28 razy nowelizowana, opublikowano też 8 tekstów jednolitych, przez co rozważania Autorów wcześniejszych pozycji w znacznym stopniu są po prostu nieaktualne;
- mimo względnej obfitości literatury przedmiotu brak jest opracowań innych Autorów, które przedstawiałyby podstawowe problemy podniesione w rozprawie przez doktoranta a wykraczające poza standardową wykładnię językową.

Z tych też względów recenzowana praca nie jest ani *sui generis* kopią, ani nawet przeróbką już istniejących publikacji, lecz samodzielny i oryginalny wytwór doktoranta, który ponadto zapełnia istniejącą w zakresie charakteru i istoty działań prawotwórczych organizacji sportowych lukę a więc szczególnego opracowania, ujmującego kwestie przedmiotowe i ustrojowe sportu, co pozwala uznać tę pracę za oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.

Dodać przy tym należy, że zawarte zarówno we wstępie i jak w rozdziałach merytorycznych treści rozprawy wskazują zasadniczo na prawidłowe sformułowanie jej tytułu, aczkolwiek spis treści wskazuje, że swym zakresem obejmuje również ona kwestie normatywizacji przez państwo sportu – zob. rozdz. II i III a więc poszerza zakres deklarowanego przez Doktoranta prawnego kontekstu rozważań Doktoranta.

3. Cel, hipotezy pracy i metody ich weryfikacji

Za trafny należy uznać wstępny pogląd Autora, że społeczna rola sportu spowodowała konieczność regulacji, obejmującej nie tylko takie kwestie *stricto* sportowe jak prawne określenie zasad współzawodnictwa sportowego oraz prowadzących je podmiotów organizacyjnych (s.11), ale również wymogów bezpieczeństwa, wymaganych dla prowadzenia zarówno imprez sportowych jako takich jak i poszczególnych dyscyplin sportowych (s. 12).

Wspomniane uwarunkowania faktyczne i prawne dawały zdaniem Autora podstawę do sformułowania następujących tez badawczych:

- wprawdzie tworzenie przepisów prawa pozostaje domeną władz publicznych, to w sferze sportu następuje faktyczne samoograniczenie się państwa, obejmujące uregulowanie w drodze ustawowej a więc aktów prawa powszechnie obowiązującego jedynie wybranych aspektów

sportu a połączonego z jednoczesnym upoważnieniem określonego typu podmiotów organizacyjnych (polskich związków sportowych) do tworzenia szczegółowych reguł sportowych, zwłaszcza współzawodnictwa sportowego (s. 12) ;

- zakres przyjętych przez ustawodawcę regulacji rangi ustawowej uwzględnia autonomię sportu jak i jego hierarchiczną strukturę organizacyjną zarówno na szczeblu międzynarodowym , kontynentalnym jak i krajowym (s.12-13) ;

- analiza obowiązujących aktów prawa powszechnie obowiązującego wskazuje, że polski związek sportowy nie ma zagwarantowanego monopolu na tworzenie na szczeblu krajowym norm prawa sportowego wewnętrznego , ponieważ w praktyce takie prawo, aczkolwiek w zróżnicowanym zakresie zostało zapewnione również innym ustawowo określonym podmiotom organizacyjnym jak kluby sportowe, związki sportowe, Polski Komitet Olimpijski czy Polski Komitet Paraolimpijski .

Istniejąca w tej mierze sytuacja powoduje, że przyjmowane przez te podmioty uregulowania mają specyficzny , bo pozakonstytucyjny charakter prawny , co z kolei rodzi konieczność uregulowania kontroli i nadzoru nad prawotwórstwem tych podmiotów (s. 13).

Udzielenie odpowiedzi na tak postawione pytanie badawcze wymagało zdaniem Autora udzielenia odpowiedzi na pytania badawcze, dotyczące:

- istoty sportu i zasadności stworzenia jego definicji legalnej,
- wielowymiarowości sportu i jego społecznego znaczenia,
- rozwoju prawnej regulacji sportu;
- autonomiczności sportu i wynikającej stąd konsekwencji dla podmiotów sportowych;
- koncepcji prawa sportowego i jego miejsce w polskim systemie prawa stanowionego, w tym w konstytucyjnym systemie jego źródeł ;
- źródła i charakteru kompetencji organizacji sportowych w tym o charakterze prawotwórczym,
- systemu kontroli i nadzoru nad działalnością prawotwórczą organizacji sportowych o charakterze publicznoprawnym i wewnątrzorganizacyjnym (s.14).

Dla osiągnięcia wskazanych wyżej celów Autor zadeklarował zastosowanie właściwych dla nauki prawa metod badawczych:

- dogmatyczną analizę przepisów a zastosowaną zarówno do aktów krajowego prawa cywilnego , administracyjnego oraz karnego jak i międzynarodowego, w tym prawa europejskiego jako podstawową (s.17);
- metodę historycznoprawną, odniesioną – tak jak poprzednio – do aktów prawa krajowego oraz aktów ustanowionych przez międzynarodowe organizacje sportowe;
- metodę empiryczną zastosowaną do regulacji ustanowionych przez organizacje sportowe z wykorzystaniem orzecznictwa sądowego;
- analizę systemową dla umiejscowienia prawa sportowego w polskim systemie prawa (s.18).

Odnosząc się do powyższych stwierdzeń i aprobując zasadność postawionych tez badawczych w pierwszej kolejności nie sposób jednak nie zauważyć, że Doktorant aczkolwiek trafnie wskazując na specyfikę aktów stanowionych przez organizacje sportowe nie uwzględnił przy formułowaniu tezy badawczej istotnego elementu tej odmienności , który *nota bene* w dalszej części rozwinął a wynikającego z ustawowego obowiązku przynależności polskiego związku sportowego do właściwej dla danej dyscypliny sportowej międzynarodowej organizacji sportowej.

To właśnie ta organizacja międzynarodowa ustala dla - będących jej członkami – krajowych związków sportowych powszechnie obowiązujące reguły współzawodnictwa sportowego, które jako nadrzędne muszą być inkorporowane do stosownych w danych sprawach rozwiązań

w regulacjach związków krajowych a uchylenie się od tej powinności skutkuje statutowymi sankcjami.

Tym samym unormowania te mają pierwszeństwo przed prawotwórstwem wewnętrznym związków a nawet mogą pozostawać w kolizji z normami powszechnie obowiązującymi i stanowionymi przez uprawnione organy danego państwa, na co Doktorant zresztą słusznie zwrócił uwagę (s. 209-225).

Z powyższych względów uznać należy, że odpowiedź na sformułowane przez Doktoranta szczegółowe pytania badawcze będzie stanowiła merytoryczną podstawę do zweryfikowania poprawności tez badawczych pracy.

Odrębnego potraktowania wymaga kwestia sposobu rozumienia i wykorzystania przez Doktoranta metod badawczych i nie wdając się w jakiegokolwiek rozważania oraz uwzględniając wyrażane w doktrynie nauk społecznych zróżnicowane poglądy co do istoty i terminologii metod badawczych ze swojej strony wyrażam pogląd, że deklarowana przezeń metoda dogmatycznej analizy przepisów, zawierająca – jak to wynika z opisu - również elementy metody prawnoporównawczej a którą terminologicznie traktuję jako prawnodogmatyczną oraz metodę prawnohistoryczną zostały wykorzystane w sposób poprawny.

4. Struktura rozprawy

Recenzowana praca liczy 543 strony i składa się z 5 rozdziałów merytorycznych i zakończonych krótkim podsumowaniem (435 stron), poprzedzonych wprowadzeniem (10 stron) i stanowiącymi zbiorcze podsumowanie wnioskami końcowymi (21 stron).

Ponadto zawiera również wykaz skrótów (6 stron) i zestawienie źródeł, obejmujących teksty aktów prawa międzynarodowego i unijnego oraz przede wszystkim prawa krajowego powszechnie obowiązującego (7 stron), prawa sportowego wewnętrznego ustanowionego przez polskie i międzynarodowe organizacje sportowe (14 stron), wykaz orzeczeń sądów i trybunałów (6 stron), literaturę przedmiotu (27 stron) oraz netografię (7 stron) oraz inne dokumenty (10 stron).

Dokonane wyżej wyliczenie pozwala stwierdzić, że Doktorant zastosował klasyczną dla prac dogmatycznych strukturę wewnętrzną, co oceniam pozytywnie, jednak mam wątpliwości co do zachowania przezeń wewnętrznej proporcji poszczególnych rozdziałów, bowiem rozdział IV stanowi niemal 1/3 całego tekstu merytorycznego (168 stron) a i proporcja pozostałych też może budzić zastrzeżenia, bo np. rozdział I zawiera 50 stron a rozdział II już 83 strony.

Jednocześnie w przedstawionej strukturze rozprawy uwagi krytyczne może budzić jej objętość, jednak takiego podejścia nie uważam za słuszne, bowiem jest ona konsekwencją zarówno unikalności tematu rozprawy i wielości postawionych przez Doktoranta pytań badawczych, jak również udanej próby kompleksowego omówienia podejmowanych zagadnień szczegółowych.

Poczynione w tym względzie uwagi dają podstawę do stwierdzenia, że wywody Doktoranta są konsekwentne, bez zbędnych dygresji i mimo stosunkowo znacznej objętości rozprawy przejrzyste i z tego względu zasługują na akceptację.

5. Treść rozprawy

Przechodząc do oceny treści rozprawy należy podkreślić, że same rozważania merytoryczne zostały przez Doktoranta poprzedzone wstępem, zatytułowanym „ Wprowadzenie ”, który w pracach naukowych spełnia zasadniczą rolę w syntetycznym

sformułowaniu założeń pracy i stanowiący swoisty wzorzec oceny stopnia ich realizacji w tekście rozprawy.

Odnosząc zatem powyższe uwagi do recenzowanej pracy należy stwierdzić, że Doktorant przekonująco wskazał na przesłanki podjęcia tematu, przyświecające mu cele badawcze, przyjętą w rozprawie metodologię badań oraz jej zakres tematyczny i konstrukcję, co wskazuje na spełnienie przezeń niezbędnych wymogów, stawianych w nauce tej części rozprawy.

Rozdział I pracy dotyczy sportu jako zjawiska o wielowymiarowym charakterze, został podzielony na 2 podrozdziały merytoryczne i w jego ramach Doktorant przywołał definicje sportu, sformułowane zarówno przez doktrynę (s.22-36) jak i przez ustawodawcę (s. 36-46), następnie scharakteryzował złożoność jego charakteru w ujęciu społecznym (s. 48-58), gospodarczym (s.48-61), kulturowym (s. 61-65) oraz politycznym (s. 65-68).

Przystępując do zdefiniowania istoty sportu jako określonego zjawiska Doktorant słusznie stwierdza, że sposób rozumienia tego pojęcia jest zależny od podmiotu, który tę istotę formułuje a następnie wskazuje, że o ile w polskiej doktrynie dominuje ujęcie językowe, o tyle w nauce amerykańskiej i brytyjskiej przeważa pogląd o niemożności precyzyjnego zdefiniowania pojęcia sportu a jedynie wskazania jego podstawowych elementów składowych i na podstawie tych rozważań skonstruował własną definicję sportu, której podstawowymi elementami są aktywność fizyczna i współzawodnictwo sportowe.

Odnosząc się z kolei do zawartej w ustawie o sporcie definicji legalnej sportu i powołując się na poglądy poszczególnych przedstawicieli doktryny, uznających to rozwiązanie ustawodawcy za przejaw swoistej nadregulacji, cechujące się brakiem precyzji i tworzące chaos interpretacyjny Doktorant optuje za poglądem tej części nauki, która stoi na stanowisku o niecelowości ustawowego definiowania sportu i pozostawienia tej kwestii do rozstrzygnięcia przez organizacje sportowe i orzecznictwo sądowe (s.69).

Doceniając racje przemawiające za takim właśnie wyborem wniosek ten uważam za co najmniej za daleko idący a argumentu za takim podejściem dostarczył sam Doktorant, wskazując na używanie przez ustawodawcę terminu „sport” w innych niż ustawa o sporcie aktach normatywnych, jak przepisy podatkowe (s. 39), ustawodawstwo samorządowe czy prawo o nieruchomościach (s. 49).

Nie jest bowiem rzadkością w polskim systemie prawa, że to samo pojęcie jest ze względów użytecznych jest rozmaicie definiowane przez ustawodawcę w poszczególnych aktach rangi ustawowej i istnienie legalnej definicji sportu może stanowić nie tylko barierę dla takich manipulacji na poziomie tworzenia prawa, ale ponadto argument dla praktyki. przesądzający o ujednoliceniu stosowania prawa.

Za interesujące i w pewnym sensie poznawcze uważam rozważania Doktoranta o społecznym, gospodarczym, kulturowym i politycznym wpływie sportu.

Z wyjątkiem powołanych danych o wpływie sportu na stan gospodarki w Polsce, które nie są powszechnie znane pozostałe aspekty wpływu sportu były podnoszone zarówno w opracowaniach naukowych jak i publicystyce, ale dopiero ich łączne zestawienie tworzy jakościową zmianę i pozwala z nowej perspektywy ocenić rolę sportu i z tego względu podzielić należy wniosek końcowy Doktoranta w tej mierze, że za rozwój i utrzymanie roli sportu odpowiadają organizacje sportowe, natomiast państwo wytycza jedynie ogólne kierunki ich funkcjonowania (s. 69).

W rozdziale II, złożonym z 3 podrozdziałów merytorycznych, Doktorant przedstawił genezę i rozwój jurysdykcji sportu (s. 75-91), obowiązujące w Polsce aktualne uregulowania w tym względzie (s. 91-136) oraz koncepcję prawa sportowego jako odrębnej gałęzi prawa (s. 136-154).

Pierwszy podrozdział ma co do zasady charakter deskryptywny i przedstawia zakres jurydyzacji sportu od starożytności do XX wieku, same wywody są prowadzone na stosunkowo wysokim stopniu ogólności, aczkolwiek zawierają rzeczowe odniesienia Doktoranta, poczynione każdorazowo po scharakteryzowaniu określonego okresu rozwoju normatywizacji sportu.

Kolejny podrozdział nie ma ciągłości tematycznej, bowiem jego pierwsza część a dotycząca koncepcji regulacji prawnych w sporcie (s. 91-96) swoim zakresem wiąże się z rozważaniami Doktoranta o prawie sportowym powszechnym i wewnętrznym (odpowiednio – s. 105-118 i s. 118-122) a jest przedzielona tekstem o regulacji sportu w konstytucji (s. 96-105) a zakończona prezentacją poglądów o autonomii sportu. (s. 136-152) a z kolei problematyka prawa sportowego jest kontynuowana w ostatnim podrozdziale a traktującym o odrębności prawa sportowego (s. 136-154).

Doceniając dokonania Doktoranta nie sposób jednak nie zauważyć istotnej luki faktograficznej a dotyczącej ukazania rozwoju normatywizacji sportu w polskiej rzeczywistości, która była przedmiotem rozwiązań o różnym zresztą zakresie a zawartych również w konstytucji z 1952 r. oraz w aktach rangi ustawowej z 1949 r. z 1956 r. 1960 r., 1984 r. 1996 r. i 2005 r.

Za interesujące i zasługujące na uznanie przyjmuję natomiast wywody, zestawiające poglądy doktryny na prawne źródła aktualnie obowiązujących unormowań sportu, począwszy od umocowania konstytucyjnego poprzez akty rangi ustawowej i akty prawa unijnego a zaliczone do prawa sportowego powszechnego i wytworzonego przez organizacje sportowe krajowe i międzynarodowe unormowań, tworzących prawo sportowe wewnętrzne, które to rozwiązania wyznaczają granice prawnej autonomii sportu.

Rozdział III Doktorant poświęcił omówieniu prawnej regulacji ustroju organizacji sportowych, uwzględniając w kolejnych podrozdziałach samo pojęcie organizacji sportowej (s. 15- 166), strukturę organizacyjną sportu (s. 166-175) oraz krajowe i zagraniczne organizacje sportowe (odpowiednio – s. 175-209 i s. 209- 225).

Tę część rozprawy uważam za jedną z podstawowych dla jej komplementarności i choć wybrane kwestie z tego zakresu były już przedmiotem zainteresowania doktryny, to dopiero Doktorant zagadnienie to – podobnie jak to uczynił w odniesieniu do wielowymiarowości sportu w rozdz. I - przedstawił w sposób całościowy a przez to tworzący nową jakość w tym zakresie.

Na szczególne podkreślenie zasługują moim zdaniem wywody dotyczące przełamywania monopolu międzynarodowych organizacji sportowych na ustalanie nie tylko reguł współzawodnictwa sportowego, ale również zarządzania sportem, które to informacje nie są szerzej znane (s.219-225).

W tym kontekście pewien niedosyt budzą 2 kwestie, do których zaliczyć należy:

- milczenie Doktoranta w odniesieniu do organizacji i przejawów działania POLADY, jako polskiego państwowego podmiotu organizacyjnego oraz WADY, będącego podmiotem międzynarodowym, które to organizacje zostały powołane do zwalczania dopingu w sporcie a czego bezpośrednim skutkiem jest całkowite wyłączenie tego zagadnienia spod właściwości polskich organizacji sportowych;
- bardzo pobieżne odniesienie się Doktoranta do relacji pomiędzy działalnością sportową a działalnością gospodarczą, o jakiej mowa w dziale 93 Polskiej Klasyfikacji Działalności, prowadzonej przez organizacje sportowe.

W rozdziale IV Doktorant najpierw omówił podstawy prawne prawotwórstwa organizacji sportowych (s. 245 - 323) a w kolejnych podrozdziałach przedmiot prawotwórstwa (s. 323-348) oraz prawny charakter tego prawotwórstwa (s. 349 – 393).

Odnosząc się do podniesionych w rozdziale kwestii należy podkreślić, że Doktorant jako źródła kompetencji prawotwórczych organizacji sportowych trafnie wskazał ustawy jako akty powszechnie obowiązujące, umowy kreujące organizację sportową i upoważnienia organizacyjne jako źródła kompetencji prawotwórczych organizacji sportowych, obejmujących sprawy związane ze współzawodnictwem sportowym bezpośrednio i pośrednio, ale również normy prawa zwyczajowego.

Zgodzić się również należy z poglądem Doktoranta, że regulacje powszechnie obowiązujące w rozumieniu konstytucyjnym przyznają możliwość prawotwórstwa tylko wybranym podmiotom sportowym, tj. polskiemu związkowi sportowemu, Polskiemu Komitetowi Olimpijskiemu i Polskiemu Komitetowi Paraolimpijskiemu i tworzą katalog aktów prawa sportowego powszechnie obowiązującego.

Z kolei akty międzynarodowych organizacji sportowych nie są ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i stanowią wyłącznie jedno ze źródeł prawa sportowego wewnętrznego a akty innych organizacji sportowych są zbliżone do prawa zakładowego i jako takie są nie objęte przymusem państwowym, przez co nie przysługują im przymiot norm prawnych a jedynie norm organizacji społecznych.

Jednocześnie i w związku z takimi właśnie konstatacjami Doktoranta powstaje z dogmatycznego punktu widzenia uzasadniona wątpliwość co do trafności Jego wcześniejszych stwierdzeń o możliwości potraktowania prawa sportowego, będącego w takim ujęciu jedynie zbiorem częściowych regulacji ustawowych, jako samodzielnej gałęzi prawa.

Ostatni, V rozdział traktuje o kontroli i nadzorze nad prawotwórstwem organizacji sportowych i zawiera jedynie 2 podrozdziały merytoryczne, podejmujące problematykę publicznoprawnej i wewnętrznej kontroli i nadzorze tego prawotwórstwa (odpowiednio- s. 406-439 i s. 439-455).

W pierwszym podrozdziale Doktorant przedstawia teoretyczne i praktyczne aspekty nadzoru nad organizacjami sportowym a sprawowane przez ministra właściwego do spraw sportu, zasadnie zauważając nieuzasadnione jego zdaniem dążenie do wzmocnienia tego nadzoru.

Z tak sformułowaną tezę nie sposób się nie zgodzić, szkoda jednak, że Doktorant nie podjął próby wyjaśnienia przyczyn takiego zjawiska, tj. czy miało ono charakter jednostkowy i związany wyłącznie ze sportem, czy jednak było wyrazem szerszej tendencji centralizacji działań państwa.

Część merytoryczna rozprawy jest zakończona wnioskami (tak jest zresztą zatytułowana), mających charakter podsumowujący (wnioski *de lege lata*) oraz wskazujące pożądane kierunki dalszych rozwiązań w normatywizacji sportu (wnioski *de lege ferenda*), których trafności nie sposób zakwestionować, aczkolwiek ze względów praktycznych celowym byłoby ich wypunktowanie.

6. Strona formalno-redakcyjna i źródła

Praca jest objętościowo rozbudowana, co jest skutkiem przyjętej przez Doktoranta koncepcji całościowej prezentacji teoretycznych i praktycznych aspektów omawianych zagadnień.

Konsekwencją takiego podejścia jest przyjęta przez Doktoranta wewnętrzna struktura poszczególnych rozdziałów; każdy z nich bowiem rozpoczyna się od uwag ogólnych, w których Doktorant piszący nakreśla ogólne ramy przeprowadzanych tam rozważań, następnie przechodzi do wywodów zasadniczych, w których najpierw i korzystając z bogatego piśmiennictwa krajowego i zagranicznego przedstawia teoretyczne uwarunkowania problemu a następnie przechodzi do rozważań szczegółowych, które stanowią podstawę do sformułowania wniosków

Korekta redakcyjna zasadniczo staranna , aczkolwiek można zauważyć pojedyncze błędy stylistyczne i redakcyjne (literówki).

Istotnym elementem każdej pracy kwalifikacyjnej jest rodzaj i zakres wykorzystania w niej źródeł i oceniając z tego właśnie punktu widzenia rozprawę należy na wstępie stwierdzić, że Doktorant uwzględnił w bibliografii zarówno bogatą bazę normatywną, obejmującą tak akty normatywne jak i literaturę przedmiotu oraz orzecznictwo sądów i trybunałów krajowych jak i międzynarodowych .

Pierwsza grupa źródeł obejmuje łącznie 215 pozycji i stanowią ją zarówno akty prawa międzynarodowego (11 pozycji) , prawa powszechnie obowiązującego (84 pozycje) jak i akty organizacji sportowych (170 pozycji) .

Piśmiennictwo to 512 pozycji zwartych i przyczynkarskich, w tym 102 zagranicznych a ponadto liczne orzecznictwo sądów i trybunałów krajowych i zagranicznych, tj. 30 wyroków Trybunału Konstytucyjnego , 5 uchwał i 15 orzeczeń Sądu Najwyższego , 21 orzeczeń sądów administracyjnych i 12 orzeczeń sądów powszechnych a nadto 4 orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości i 9 orzeczeń Międzynarodowego Trybunału Sportowego.

Przegląd źródeł wskazuje, że Doktorant powołał kluczową z punktu widzenia omawianych zagadnień literaturę przedmiotu , natomiast orzecznictwo uzupełniało wywody teoretyczne.

7. Ocena końcowa

Autor podjął udaną próbę przedstawienia całokształtu problematyki prawotwórstwa organizacji sportowych jako jednego ze źródeł prawa sportowego i określenia roli organów państwa w funkcjonowaniu sportu.

Nie sposób nie zauważyć, że aczkolwiek dotychczasowe piśmiennictwo obejmuje stosunkowo dużą liczbę pozycji poświęconym problematyce sportu, to jednak brak w nim opracowania, podejmującego właśnie oba te aspekty i recenzowana rozprawa – po jej edycji-niewątpliwie wypełni istniejącą w tej mierze lukę, co dowodzi zarówno trafności wyboru tematu jak i oryginalności jego ujęcia..

Z kolei ujęcie redakcyjne rozprawy, zakres poczynionych rozważań merytorycznych, sposób stawiania w pracy problemów i ich prezentacji dowodzi nie tylko znaczącego zasobu posiadanej przez Doktoranta wiedzy teoretycznej, ale – poprzez trafne wykazanie w rozprawie celów rozważań, doboru literatury i formułowanych na tej podstawie wniosków - również umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej .

Przedstawione w recenzji uwagi , mają w istocie charakter polemicznych wątpliwości lub w niewielkim stopniu wymiar krytyczny nie rzutują na końcową ocenę pozytywną.

Biorąc powyższe pod uwagę uważam, że recenzowana praca magistra Mariusza Szatkowskiego spełnia warunki określone w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. ,poz. 85 z późn.zm.), co uzasadnia dopuszczenie do dalszego procedowania w przewodzie doktorskim.